

Horen ...?

Om maar met de deur in huis te vallen: een beroepingscommissie is geen 'hoorcommissie'. Van het werk dat een beroepingscommissie doet, kan het 'horen' onderdeel uitmaken, maar dat is niet altijd meer het geval. Er wordt niet altijd meer gehoord en het heeft intussen ook een andere insteek. Hoe zit dat?

Vroeger was het horen nogal eens de start van het proces van in gesprek raken met een predikant om een beroep te overwegen. Bij sommige modaliteiten (richtingen) in onze kerk is dat nog steeds het geval. De beroepingscommissie of een delegatie daarvan, gaat een kerkdienst bijwonen van een predikant op wie de commissie zijn oog heeft laten vallen. Bijvoorbeeld omdat die naam genoemd is door gemeenteleden. Als de dienst dan in goede aarde was gevallen, kon afgewogen worden om het contact met de predikant voort te zetten.

Dat er een hoorcommissie in de kerk zat, kon in de regel niet verborgen worden gehouden. Men wist in de gemeente zelf ook wel dat de predikant weer 'vrij' was voor een beroep. Immers, na een periode van minimaal vier jaar ergens te hebben gestaan, mocht (en mag) er weer overgestapt worden naar een andere gemeente. Er kwamen in zo'n periode vaak wel meerdere hoorcommissie langs, zeker als de predikant als een goede prediker bekend stond. De hoorders meldden zich beleefdheidshalve ook wel voor de dienst in de consistorie.

Intussen is het veel gebruikelijker geworden dat er eerst persoonlijk contact is tussen predikant en commissie. Dat persoonlijke contact komt tot stand omdat de predikant zelf bij de beroepingscommissie aan heeft gegeven belangstelling te hebben voor de vacature of omdat de predikant gebeld is door een lid van de commissie omdat die op een lijstje staat om gebeld te kunnen worden (over de lijstjes en hoe die ontstaan: zie de vorige aflevering). Behalve dat de predikant belangstelling toont, zal de commissie informatie over de gemeente aan de predikant verstrekken door de profielschets en aanvullende informatie over de gemeente en de omgeving van de gemeente aan te reiken.

Op basis van de informatie die van beide zijden is verstrekt, spreekt de commissie één of meerdere keren met de kandidaat. Insteek van die gesprekken is de vraag of gemeente en predikant bij elkaar zouden passen. Plechtig gezegd: of de predikant de gemeente met vrucht kan dienen. Het is bij die gesprekken dat er afgesproken kan worden om een keer te horen. Hoewel de landelijke kerk het niet aanraadt, kan in overleg met een kandidaat er voor gekozen worden dat de kandidaat een keer voorgaat in de kerkdienst van de gemeente waarmee gesprekken gaande zijn. Dat kan sowieso handig zijn als het een kandidaat betreft die geen eigen gemeente heeft, omdat iemand nog niet is bevestigd in het ambt, maar ook omdat iemand in een instelling werkt, waar de kerkdiensten vaak een heel andere kleur hebben dan in een gewone kerk.

Maar zoals gezegd: horen gebeurt niet altijd meer. Inhoudelijk komt dat naar mijn indruk omdat de kerkdienst en het bijwonen van de dienst uit het centrum van gemeente-zijn zijn verdwenen. Vroeger kwamen in principe alle leden van de gemeente ook naar de kerkdienst. Maar dat is veranderd. Velen voelen zich (zeer) betrokken bij de gemeente, zonder de kerkdienst met enige regelmaat te bezoeken. De trouwe kerkganger wordt ook binnen de eigen gemeente zeldzamer. Die andere betrokkenheid bij de gemeente vraagt dus ook andere kwaliteiten van de predikant dan vooral goed kunnen voorgaan in diensten. Uitstraling bijvoorbeeld naar dorp of stad(swijk); missionaire kwaliteiten; kwaliteiten op het vlak van groepswork; pionieren; kerkvernieuwing. Niet te vergeten natuurlijk pastoraat.

Dat horen minder gedaan wordt, was al een trend voor de digitalisering van de kerkdiensten. Maar de digitalisering heeft er wel een extra zetje aan gegeven. Veel kerkdiensten worden immers uitgezonden via internet. Zonder te hoeven reizen, zonder aanwezig te hoeven zijn op zondagmorgen,

kunnen we 24/7 heel veel kerkdiensten van overal vandaan bekijken op tablet, computer of zelfs telefoon.

En het is waar: het is echt anders om een kerkdienst te zien van beeldscherm en op een heel ander moment dan zondagmorgen. Het geeft een vertekend beeld. Dus enige voorzichtigheid is wel geboden.

Tegelijk is het ook wel zo, dat predikanten meer rekening moeten houden met de uitzending. Wat je als predikant doet, goed neer weten te zetten voor de uitzending is een kwaliteit die belangrijker geworden is. Het kan maar zo dat enkele tientallen procenten van de belangstellenden van de kerkdienst bestaat uit mensen die de dienst mee beleven via de uitzending. Het bedienen van de apparatuur thuis is bepaald ook geen hogere wiskunde meer.

Maar ook het live horen heeft een zekere beperking. Zo kan er van alles op de achtergrond van de kerkdienst spelen. En dominee kan ook gewoon een keer haar / zijn dag niet hebben. Of er kan een compromis spelen op een bepaald vlak, waar de predikant het niet onverdeeld mee eens is. Enzovoorts, enzovoorts. Daarom is het altijd belangrijk de ervaringen van het horen open en eerlijk te bespreken met de predikant die is gehoord, op welke manier dan ook. De predikant heeft dan de gelegenheid om bijzonderheden toe te lichten. Het is van belang wat er gezien en gehoord en opgevallen is, te bespreken met de predikant. Los van de vraag hoe de dienst is bijgewoond, live of digitaal. De opvallende dingen hebben meestal een verhaal. Dat helpt de commissie ook weer in het beter leren kennen van de predikant.

Al met al is het horen dus veel meer geïntegreerd geraakt met het volledige contact dat een beroepingscommissie met een kandidaat heeft. En op wat voor manier het ook gedaan wordt (als al): de basis voor het horen is altijd goed overleg met, en in alle openheid naar, de betreffende kandidaat.

ds. Marius Braamse